

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 27. kesäkuuta 2022
(OR. en)

10729/22

POLMAR 43
POLGEN 102
COMAR 42
ENV 676
ENER 340
MAR 137
MARE 54
PECHE 235
RELEX 897
SUSTDEV 118
TRANS 451

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Vastaanottaja:	Neuvoston pääsihteeristö
Kom:n asiak. nro:	JOIN(2022) 28 final
Asia:	YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Kestävä tulevaisuus siniselle planeetalle - Yhteinen tiedonanto EU:n kansainvälisen valtamerten hallinnoinnin ohjelmasta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja JOIN(2022) 28 final.

Liite: JOIN(2022) 28 final

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 24.6.2022
JOIN(2022) 28 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Kestävä tulevaisuus siniselle planeetalle - Yhteinen tiedonanto EU:n kansainvälisen
valtamerten hallinnoinnin ohjelmasta**

{SWD(2022) 174 final}

JOHDANTO

Valtameret ovat elintärkeitä elämälle maapallolla. Niiden tarjoamat hyödyt ja palvelut ihmisille ja koko planeetalle ovat korvaamattomia. Valtameret ovat ratkaisevia ilmaston säätelyssä, ne tuottavat enemmän happea kuin kaikki metsät yhteensä ja ne ovat olennaisia myös elintarviketurvaan, energiaan ja vihreään siirtymään liittyviin kiireellisiin maailmanlaajuisiin haasteisiin vastaamisessa. Valtameret ovat osa rannikkoyhteisöjen sosiaalista ja kulttuuriperintöä. Ne ovat keskeisiä myös kansainvälisessä kaupassa, sillä yli 80 prosenttia tavaroista kuljetetaan meritse. Noin kaksi kolmannesta maailman öljy- ja kaasuvaroista joko saadaan mereltä tai kuljetetaan meritse. Tästä huolimatta valtameret jäävät usein vaille huomiota. Valtameriä käytetään laittomiin tarkoituksiin, kuten merirosvouteen, terrorismiin tai aseellisiin ryöstöihin merellä, ihmissalakuljetukseen ja laittomien aineiden ja aseiden salakuljetukseen.

Valtamerten moniulotteiseen ja yhdistävään rooliin liittyviin moniin haasteisiin pyritään vastaamaan **kansainvälisellä valtamerten hallinnoinnilla**. Euroopan unioni oli vuonna 2016 ensimmäinen johtava talous, jossa käynnistettiin kansainvälisen valtamerten hallinnoinnin ohjelma¹ ja annettiin valtamerten turvallisuutta, turvaamista, puhtautta, terveyttä ja kestävää hoitoa koskeva sitoumus. Vaikka EU pysyy asiassa vankkumattomana, tätä ohjelmaa on useampienkin kehityskulkujen vuoksi perusteltua ajankohtaistaa.

Ensinnäkin ilmastomuutoksen ja ympäristön heikkenemisen torjunta ovat keskeisimpiä painopisteitä EU:n toimintapolitiikassa. Valtameret sisältyvät Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja visioon vahvemmasta Euroopasta maailmannäyttämöllä. Ne muodostavat maailmanlaajuisen kokonaisuuden, joka vaatii monenvälisiä toimia².

Toiseksi valtamerten tila heikkenee yhä nopeammin: ihmisten kestämatön toiminta ja sen haitalliset vaikutukset heikentävät valtamerten tilaa, mikä johtaa syvälekkäviin muutoksiin, joissa on riskinä ilmaston kriittisten pisteiden saavuttaminen. Valtamerten hätätilaa ei helpota asiaankuuluvien maailmanlaajuisen sitoumusten täytäntöönpanon heikkous. Tällaisia sitoumuksia ovat esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen alaiset Aichi-tavoitteet sekä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelma ja siihen kuuluva kestävän kehityksen tavoite 14 (SDG14 – vedenalainen elämä).

Kolmanneksi valtameret ovat maailman merkittävimpiä geopoliittisia näyttämöitä, mistä todistavat hiljattain lisääntyneet jännitteet Itäisellä Välimerellä ja Etelä-Kiinanmeren alueella, missä jäsenvaltiot kehottavat kunnioittamaan alueellista koskemattomuutta ja purjehdusoikeuksia sekä ratkaisemaan riitakysymykset rauhanomaisesti. Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa maailmanlaajuisen vakauteen ja Mustanmeren alueen turvallisuuteen sekä herättää huolta sen seurauksista mereen ja merenkulkuun.

Neljänneksi valtamerten poliittinen merkitys on kasvanut maailmanlaajuisella tasolla ja vuosi 2022 on valtamerten kannalta käänntekevä, koska silloin käydään useita tärkeitä neuvotteluja³ ja järjestetään valtameriä käsitteleviä konferensseja⁴. Valtamerten rooli on noussut keskeiseksi ilmastoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevissa kansainvälisissä keskusteluissa. Koronapandemian pahentama merenkulkukriisi korosti sosiaalisen

¹ JOIN(2016) 49 final.

² COM(2019) 640 final; JOIN(2021) 3 final.

³ Avomerisopimuksesta (BBNJ) käytävät neuvottelut, vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskeva maailmanlaajuisen biodiversiteettikehitys sekä haitallisten kalastustukien kieltö, josta päätettiin Maailman kauppajärjestössä (WTO) 16. kesäkuuta 2022.

⁴ *One Ocean Summit* (9.–11. helmikuuta 2022, Brest), 7. *Our Ocean -konferenssi* (13.–14. huhtikuuta 2022, Palau), toinen YK:n valtamerikonferenssi (27. kesäkuuta – 1. heinäkuuta 2022, Lissabon).

ulottuvuuden eli merenkulkijoiden asianmukaisten työskentely- ja asuinolosuhteiden tärkeyttä⁵. Kansainvälistä huomiota sai myös kansainvälisesti sovittujen sääntöjen ja normien noudattamatta jättäminen, joka johtaa epäreiluun kilpailuun ja vääristää toimintaolosuhteiden tasapuolisuutta EU:n sidosryhmien haitaksi. Tästä voidaan esimerkkinä mainita avoimet rekisterit.

EU on maailman laajin yhdistetty talousvyöhyke. Edellä esitetty kehitys huomioon ottaen **on olennaisen tärkeää, että EU ja sen jäsenvaltiot vahvistavat ja ajantasaistavat sitoutumisensa valtamerien hallinnoinnin parantamiseen.**

Valtameriin kohdistuvat uhat⁶

- *Merilajeja häviää lämpenemisen vuoksi kaksi kertaa nopeammin kuin maalla eläviä lajeja.*
- *Maailman merien kalalajeista 34,2 prosenttia on ylikalastettuja.*
- *Viimeisten 40 vuoden aikana arktinen alue on menettänyt jääpeitettä kuusi kertaa Saksan kokoisen alueen.*
- *Koralleista menetetään 99 prosenttia, jos lämpötila nousee 2°C.*
- *Joka vuosi tuotetaan 300 miljoonaa tonnia muovijätettä, josta kierrätetään vain 9 prosenttia.*
- *Merenpinnan keskikorkeus nousee erittäin suurten kasvihuonekaasupäästöjen skenaarion mukaan 0,3 metriä vuoteen 2050 ja kaksi metriä vuoteen 2100 mennessä. Tästä syystä jopa 340 miljoonaa ihmistä saattaa olla pakotettu siirtymään asuinsijoiltaan vuoteen 2050 mennessä ja 630 miljoonaa vuoteen 2100 mennessä.*

TAVOITTEET

EU aikoo vuoden 2016 kansainvälisen valtamerien hallinnoinnin ohjelman ja valtamerien sidosryhmien kuulemisen⁷ pohjalta ryhtyä entistäkin aktiivisemmin edistämään kansainvälistä valtamerien hallinnointia sekä panemaan täytäntöön YK:n Agenda 2030 -ohjelmaa ja sen kestävä kehityksen tavoitetta 14 (SDG 14) seuraavin tavoin:

- lujitetaan kansainvälistä valtamerien hallinnointia **maailmanlaajuisella, alueellisella ja kahdenvälisellä** tasolla;
- tehdään valtameristä **ympäristön kannalta kestäviä** vuoteen 2030 mennessä ratkaisemalla yhteisiä haasteita ja kumuloituvia vaikutuksia koordinoitulla ja toisiaan täydentävällä tavalla;
- tehdään valtameristä **turvallinen** ja **turvattu** tila, kun kilpailu lisääntyy kansainvälisillä vesillä ja sääntöpohjaiseen monenkeskiseen järjestykseen kohdistuu entistäkin enemmän haasteita;

⁵ [wcms_760649.pdf \(ilo.org\)](#)

⁶ Pinsky, M.L., Eikeset, A.M., McCauley, D.J. et al.: *Greater vulnerability to warming of marine versus terrestrial ectotherms*. *Nature* 569, 108–111 (2019); FAO, 2020. *The State of World Fisheries and Aquaculture 2020. Sustainability in action*, Rooma; IPCC AR6 WG1; [New elevation data triple estimates of global vulnerability to sea-level rise and coastal flooding | Nature Communications](#)

⁷ [Kohdistettu verkkokuuleminen](#); [kannanottoopyyntö](#) – ks. kansainvälistä valtamerien hallinnointia koskevan ohjelman päivittämiseen liittyvien kuulemisten tiivistelmä, kansainvälistä valtamerien hallinnointia käsittelevä EU:n foorumi.

- lisätään valtameriä koskevaa kansainvälistä **tietämystä** näyttöön perustuvan päätöksenteon pohjaksi, jotta päätökset johtaisivat valtamerien suojeluun ja kestäväan kehityksen mukaiseen hallintaan.

EU:N KESKEISET PRIORITEETIT VALTAMERTEN KANSAINVÄLISESSÄ HALLINNOINNISSA⁸

Pysäytetään meriluonnon monimuotoisuuden häviäminen ja käännetään suuntaus päinvastaiseksi:

- *Tehdään kunnianhimoinen YK:n avomerisopimus (luonnon monimuotoisuus kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla) mahdollisimman nopeasti.*
- *Sovitaan kunnianhimoisesta vuoden 2020 jälkeisestä luonnon monimuotoisuutta koskevasta kansainvälisestä kehiksestä ja suojellaan 30 prosenttia merialueista.*
- *Nimetään uusia laajoja merisuojelualueita Etelämerellä.*

Suojellaan merenpohjaa:

- *Kielletään syvänmeren kaivostoiminta, kunnes asia on tieteellisesti kauttaaltaan tutkittu, kaivostoiminnasta ei aiheudu haittavaikutuksia ja meriympäristö on tosiasiallisesti suojeltu.*
- *Säännellään luonnon monimuotoisuuden kannalta haitallisimpien kalastusvälineiden käyttöä, jos se on tarpeen.*

Varmistetaan kalastuksen ja vesiviljelyn kestävyys:

- *Noudatetaan nollatoleranssia laittomaan, ilmoittamattomaan ja sääntelemättömään (LIS) kalastukseen.*
- *Toimitaan kesäkuussa 2022 tehdyn maailmanlaajuisen haitallisia kalastustukia koskevan WTO-sopimuksen pohjalta ja edistetään sen lujittamista osatekijöillä, joista ei vielä ole päästy sopimukseen.*
- *Tarkistetaan kaupan pitämisen normeja EU:ssa kalastus- ja vesiviljelytuotteiden osalta.*

Varmistetaan kansainvälisten sääntöjen ja normien noudattaminen:

- *Edistetään lippuvaltioiden velvollisuuksien täyttämistä avoimina rekistereinä toimivissa lippuvaltioissa.*

Torjutaan ilmastomuutosta valtamerien terveyden puolesta:

- *Saavutetaan ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä muun muassa vähentämällä kalastuksen ja muiden meritoimintojen hiilipäästöjä.*
- *Suojataan valtamerien sinisen hiilen funktio.*
- *Ennen kuin edistetään yhtäkään uutta geoteknistä sovellusta hiilidioksidin poistamiseen, varmistetaan tieteellinen pohja tällaisille toimille ja tarkastellaan asianmukaisesti niihin liittyvät riskit ja vaikutukset.*

Torjutaan merten pilaantumista:

- *Tehdään kunnianhimoinen, oikeudellisesti sitova maailmanlaajuinen muovisopimus vuoteen 2024 mennessä.*

Lisätään valtameriä koskevaa tietämystä:

- *Kannustetaan luomaan hallitustenvälinen rajapinta valtamerien kestävyyttä koskevalle tieteelle ja politiikalle pyrkimyksenä perustaa kansainvälinen valtamerien kestävyyspaneeli (IPOS).*

Investoidaan valtameriin:

⁸ Tämän yhteisen tiedonannon liitteessä luetellaan lisää toimia.

- Investoidaan jopa miljardi euroa luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastotoimiin valtamerillä ja rannikkoalueilla, myös avomerellä (2021–2027).
- Myönnetään 350 miljoonaa euroa vuosittain valtamerien tutkimukseen (Horisontti Eurooppa -ohjelma, 2021–2027).

EU:n välineet kansainväliseen valtamerien hallintaan

EU tunnetaan **kansainvälisellä näyttämöllä** siitä, että se edistää **koordinoituja monenvälisiä ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin** ja kannattaa **sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää**. Valtamerasioihin puuttuminen edellyttää kollektiivista lähestymistapaa, joka perustuu kansainvälisen lainsäädännön määräyksiin siten, että keskiössä on YK:n merioikeusyleissopimus⁹ (UNCLOS). Perusoikeuksien ja arvojen ylläpitämiseen perustuvan poliittisen ja diplomaattisen vaikutusvaltansa avulla sekä edistämällä Agenda 2030 -ohjelmaa ja sen kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista EU toimii kansainvälisissä **neuvotteluissa, tapahtumissa ja prosesseissa** vilpittömänä välittäjänä, sillanrakentajana ja **eteenpäin vievänä voimana**. Näin se tukee valtamerien kansainvälisen hallinnoinnin kannalta olennaisia päätöksiä ja toimia.

EU pyrkii vihreän kehityksen ohjelmansa, monenvälisyyttä koskevan yhteisen tiedonannon, EU:n strategisen kompassin, rauhanomaista, kestävä ja vaurasta arktista aluetta koskevan EU:n politiikan sekä EU:n indopasifisen alueen yhteistyöstrategian¹⁰ mukaisesti ylläpitämään **kumppanuuksia ja liittoumia** kolmansien maiden sekä monenvälisen ja alueellisten organisaatioiden kanssa. Tähän sisältyy myös normeja asettavia organisaatioita, joiden taloudellista ja sääntelyvaltaa yhteistyö vahvistaa. Kumppanuuksia luodaan myös muiden kuin valtiollisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi valtioista riippumattomien järjestöjen, talouden toimijoiden, tiedeyhteisön ja kansalaisyhteisön kanssa. Yhteistyö on muodoltaan **alueellista ja kahdenvälistä vuoropuhelua**, valtameriin liittyvän **kehitysyhteistyön**¹¹ **erityisiä tiedotustoimia ja yhteydenottoja, koalitioiden muodostamista** keskeisten prioriteettien alalla ja järjestämällä (yksin tai yhdessä) **monien sidosryhmien kanssa maailmanlaajuisia tapahtumia**, joilla **saadaan liikkeelle ja pidetään yllä maailmanlaajuisia toimia**.

EU puuttuu valtamerien turvallisuusongelmiin meriturvallisuuden varmistamiseksi laadituilla merenkulun turvallisuusstrategialla ja sen tarkistetulla toimintasuunnitelmalla¹². Tällaisia turvallisuusongelmia ovat muun muassa rajat ylittävä ja järjestäytyneet rikollisuus, uhat merenkulun vapaudelle ja luonnon monimuotoisuudelle, ilmastonmuutoshasteet ja ympäristön heikkeneminen laittomien tai tahattomien päästöjen vuoksi.

EU uskoo, että esimerkillä johtaminen kannustaa edistykseen ja auttaa luomaan yhteisen vision kestävä maailmanlaajuisen lähestymistavan omaksumisesta valtamerien

⁹ Valtamerien kansainvälinen hallinnointi perustuu UNCLOS-yleissopimukseen, jonka muodostaman kattavan oikeudellisen kehyksen piirissä kaikki valtameriin liittyvä toiminta on suoritettava, sekä sen kahteen täytäntöönpanosopimukseen, jotka ovat i) YK:n 10. joulukuuta 1982 tehdyn UNCLOS-yleissopimuksen XI osan täytäntöönpanosta tehty sopimus; ja ii) YK:n 10. joulukuuta 1982 tehdyn UNCLOS-yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanosta tehty sopimus, joka koskee hajallaan olevien kalakantojen ja laajasti vaeltavien kalakantojen säilyttämistä ja hoitoa.

¹⁰ JOIN(2021)3 final; [strategic_compass_en3_web.pdf \(europa.eu\)](#); JOIN(2021) 27 final; JOIN(2021) 24 final.

¹¹ NDICI:n kautta. EU ja sen jäsenvaltiot kuuluvat valtameriin liittyvän avun tärkeimpiin rahoittajiin ja kansainvälisille järjestöille / kansainvälisiin prosesseihin vapaaehtoisista rahoitusta antaviin tahoihin: EU:n kehitysyhteistyöpolitiikassa myönnettiin vuosina 2014–2020 yli miljardi euroa valtamerien hallinnointiin kolmansissa maissa.

¹² 11205/14

hallinnointiin. EU katsoo, että **todellinen johtajuus alkaa omalta tontilta**. Tämä näkyy esimerkiksi EU:n kalastuspolitiikassa, joka perustuu uudistettuun yhteiseen kalastuspolitiikkaan sekä laittoman, sääntelemättömän ja ilmoittamattoman kalastuksen eli LIS-kalastuksen vastaisiin toimiin; kestävästä sinistä taloutta koskeva EU:n lähestymistapa; merten aluesuunnittelua koskeva direktiivi; meri- ja makroalueiden yhteistyöpuitteet; EU:n ympäristöpolitiikka ja erityisesti meristrategiapuitedirektiivi, vuoteen 2030 ulottuva biodiversiteettistrategia, saasteettomuustoimintasuunnitelma ja luonnon ennallistamista koskeva laki; EU:n ilmastopolitiikka ja erityisesti EU:n ilmastolaki, 55-valmiuspaketti ja sopeutusstrategia; EU:n meriliikenteen turvallisuuslainsäädäntö; sekä toimet, jotka liittyvät tietoon, havainnointiin ja tutkimukseen, erityisesti EU:n avaruusohjelman Copernicus-osioon, ”Horisontti Eurooppa 2021–2027” -tutkimus- ja innovointiohjelmaan sekä EU:n missioon ”Ennallistetaan valtameriä ja vesistöjä vuoteen 2030 mennessä”¹³.

1. KANSAINVÄLISEN VALTAMERTEN HALLINNOINTIKEHYKSEN LUJITTAMINEN

Meriluonnon monimuotoisuuden suojelu ja säilyttäminen ovat keskeisiä painopisteitä EU:n ulkoisissa toimissa, joilla pyritään UNCLOS-yleissopimuksen alaiseen tulevaan **merten biologista monimuotoisuutta kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla** (BBNJ) koskevaan kansainväliseen oikeudellisesti sitovaan välineeseen ja tulevaan vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevaan maailmanlaajuiseen biodiversiteettikehykseen, johon sisältyy myös luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisesti ehdotettu **30 prosentin suojelutavoite vuoteen 2030 mennessä**. EU:n kunnianhimoisena tavoitteena on päästä **kansainvälisesti sitovaan sopimukseen** BBNJ:stä vielä vuoden 2022 aikana ja varmistaa sen tosiasiallinen ratifiointi ja täytäntöönpano. Aktiivisen neuvotteluihin osallistumisen lisäksi EU on valtameridiplomatiallaan johtanut BBNJ:tä käsittelevän korkean tavoitetasoisen koalition¹⁴ perustamista edistämään kunnianhimoisen, oikeudenmukaisen ja toimivan sopimuksen toteutumista. Lisäksi EU auttaa diplomaattisen vaikutusvaltansa ja yhteydenottovalmiuksiansa kautta edelleen neuvottelemaan sopimusta **uusien merisuojelualueiden nimeämisestä Etelämerellä**. Uudet alueet auttaisivat merkittävästi 30 prosentin suojelutavoitteen saavuttamisessa vuoteen 2030 mennessä.

Tiedeyhteisössä ja valtioiden¹⁵ kesken vallitsee **syvänmeren kaivostoiminnan** osalta laaja yksimielisyys siitä, ettei tietämys syvänmeren ympäristöstä ja kaivostoiminnan vaikutuksista ole riittävän kattavaa, jotta toiminnan harjoittamisesta voitaisiin tehdä näyttöön perustuvia päätöksiä¹⁶. EU tulee jatkossakin puhumaan syvänmeren kaivostoiminnan kieltämisen puolesta, kunnes nämä tieteen katvealueet on asianmukaisesti täytetty ja voidaan aukottomasti osoittaa, ettei kaivostoiminnasta aiheudu haittavaikutuksia ja että kaivostoiminnan sääntelyssä on – UNCLOS-yleissopimuksen vaatimusten mukaisesti – asianmukaiset säännökset meriympäristön tehokkaasta suojelusta. EU jatkaa osallistumistaan kaivostoiminnan sääntelyä koskeviin neuvotteluihin Kansainvälisessä merenpohjajärjestössä (ISA), jotta saataisiin aikaan vankka meriympäristön suojelukehys, johon sisältyy

¹³ Asetus (EU) N:o 1380/2013, asetus (EY) N:o 1005/2008, COM(2021) 240 final, direktiivi 2014/89/EU, 2008/56/EY, COM(2020) 380 final, COM(2021) 400 final, asetus (EU) 2021/1119, COM(2021) 550 final, COM(2021) 82 final, asetus (EY) N:o 725/2004; direktiivi 2005/65/EY.

¹⁴ [Protecting the ocean, time for action \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-areas/infographic/protecting-the-ocean-time-for-action)

¹⁵ <https://www.iucncongress2020.org/motion/069>

¹⁶ [World Economic forum, Decision-Making on Deep-Sea Mineral Stewardship: A Supply Chain Perspective, WHITE PAPER, APRIL 2022](#); [D. Amon et al., 2022, Assessment of scientific gaps related to the effective environmental management of deep-seabed mining, 138 Marine Policy](#); [Miller et al., 2018, An Overview of Seabed Mining Including the Current State of Development, Environmental Impacts, and Knowledge Gaps](#).

standardeja, ohjeita ja normeja. Samanaikaisesti EU tukee tutkimusta parantaakseen tietämystä syvänmeren ekosysteemeistä ja seuranta- ja valvontateknologioista.

EU peräänkuuluttaa ja on valmis tukemaan tiukimpia kansainvälisiä **läpinäkyvyyteen, hyvään hallintoihin ja sidosryhmien osallistamiseen** liittyviä standardeja kansainvälisissä järjestöissä, kuten Kansainvälisessä merenpohjajärjestössä (ISA) ja Maailmankauppajärjestössä (WTO).

Kalastustoiminnassa pitäisi noudattaa meriluonnonvarojen ja meriekosysteemien pitkän aikavälin suojelun ja kestävä käytön periaatteita.

EU on omaksunut **LIS-kalastuksen osalta** nollatoleranssin ja pyrkii tasoittamaan rehellisten toimijoiden toimintamahdollisuuksia. Tarkoituksena on tukea kalavarojen käytön kestävyysnäkökohtien säilyttämistä ja hallintoihin koskevien sääntöjen noudattamista. Käymällä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa vuoropuhelua LIS-kalastuksesta EU varmistaa, että kyseiset maat täyttävät kansainväliset velvoitteensa.

Kestävää kalastusta koskevat kumppanuussopimukset ovat vankka kehys kahdenväliselle yhteistyölle tiettyjen EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Niillä osaltaan parannetaan meri-, merenkulku- ja kalastuspolitiikkaa sekä niiden ympäristö-, yhteiskunta- ja kaupanäkökohtia.

EU oli johtavassa asemassa WTO:n 12. ministerikokouksessa varmistamassa sopimuksen syntymistä haitallisten kalastustukien kiellosta YK:n kestävä kehityksen tavoitteen 14.6. mukaisesti. EU pyrki erityisesti saamaan läpi sen, että kalastuksen kestävä hoidon ja ylikalastettuihin kalakantoihin kohdistuvien tukien välinen yhteys tunnustetaan ja tukien myöntäminen LIS-kalastukseen kielletään kokonaan. Lisäksi EU halusi erityissäännöksiä avomerialueille, jotka eivät kuulu alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen hoitamiin alueisiin, ja vahvat läpinäkyvyysvaatimukset. EU aikoo edelleen pysyä johtavassa asemassa jatkoneuvotteluissa uusista WTO-säännöistä, jotka koskevat ylikapasiteettiä ja ylikalastukseen kannustavia tukia. Myös nämä säännöt ovat YK:n kestävä kehityksen tavoitteen 14.6 mukaisia.

EU on merkittävin toimija **alueellisissa kalastuksenhoitojärjestöissä** ja kalastuselimissä maailmanlaajuisesti. Niissä EU edistää kalakantojen kestävyttä ja läpinäkyvää tieteellisiin neuvoihin perustuvaa päätöksentekoa sekä korostaa tieteellisen tutkimuksen merkitystä. EU myös lujittaa sääntöjen noudattamista.

Ratkaisevaa on myös **arktisen alueen elävien meriluonnonvarojen säilyttäminen ja kestävä käyttö**, kalakannat mukaan luettuina. EU on sääntelemättömän avomerialastuksen ehkäisemisestä Pohjoisen jäämeren keskiosassa tehdyn sopimuksen osapuoli ja sitoutunut panemaan sen täysimääräisesti täytäntöön¹⁷.

Vuoteen 2030 ulottuvan biodiversiteettistrategiansa mukaisesti EU laatii parhaillaan toimintasuunnitelmaa kalavarojen säilyttämiseksi ja meriekosysteemien suojelemiseksi sekä toimenpiteitä – myös merenpohjaan kohdistuvia – kalastuksen vaikutusten rajoittamiseksi ja ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi.

Meriympäristön suojelua koordinoidaan alueellisesti alueellisin merisopimuksin, joihin EU on sitoutunut, ja tällä on erityisesti vahvat yhteydet EU:n oman meristrategiapuitedirektiivin täytäntöönpanoon. Näin varmistetaan, että sekä EU:n jäsenvaltiot että kolmannet maat pyrkivät merten ja valtamerien suojelussa samoihin kunnianhimoisiin tavoitteisiin.

¹⁷Neuvoston päätös (EU) 2019/407.

EU:lla on tiiviit suhteet useiden kumppanien kanssa, kuten pitkäikäiset kumppanuudet Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa, ja EU:n pyrkimyksenä on lujittaa niitä Euroopan unionin ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön kanssa Cotonoun sopimuksen seuraajaksi tehtävällä kumppanuussopimuksella. Yhdessä useiden kolmansien kumppanien kanssa tehtyjen EU:n kumppanuus- ja yhteistyösopimusten ja kauppasopimusten kanssa kyseinen sopimus luo pohjan yhteisiin arvoihin ja tavoitteisiin perustuvalla poliittisella ja strategisella sitoutumisella.

EU-johtoinen yhteistyö valtamerten puolesta

Laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus (LIS-kalastus)

- *Komissio tekee säännöllistä yhteistyötä 93 kolmannen maan kanssa saalistodistusjärjestelmään liittyvän hallinnollisen ja täytäntöönpanoyhteistyön puitteissa LIS-asetuksessa säädetyn saalistodistusjärjestelmän täytäntöön panemiseksi.*
- *Vuodesta 2010 alkaen 27 kolmannelle maalle on etä, että ne määritetään mahdollisesti maaksi, joka ei tee yhteistyötä LIS-kalastuksen torjunnassa.*
- *Ilmoitus peruttiin 17 maalta, jotka ryhtyivät tarvittaviin toimenpiteisiin.*
- *EU on osapuolena Elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) satamavaltiotoimia koskevassa sopimuksessa (PSMA), joka on ensimmäinen sitova LIS-kalastusta torjuva sopimus.*

Kestävää kalastusta koskevat kumppanuussopimukset (kalastuskumppanuussopimukset)

- *EU:lla on tällä hetkellä 13 voimassa olevaa kalastuskumppanuussopimusta kolmansien maiden kanssa.*
 - *Tonnikalasopimuksia on yhdeksän maan kanssa: Kap Verde, Norsunluurannikko, Sao Tomé e Príncipe, Gabon, Cookinsaaret, Seychellit, Mauritius, Senegal ja Gambia (kahden viimeksi mainitun osalta sopimuksissa on myös kummeliturskaa koskeva osio)*
 - *Sekasopimuksia on neljän maan kanssa: Grönlanti, Marokko, Mauritania ja Guinea-Bissau*

Alueelliset kalastuksenhoitojärjestöt

- *Alueelliset kalastuksenhoitojärjestöt ovat organisaatioita, jotka sääntelevät avomeren kalastustoimintaa alueellisesti.*
- *EU on keskeisenä jäsenenä tällaisissa järjestöissä ympäri maailmaa ja osallistuu viiden tonnikalaa ja 13:n muuta kuin tonnikalaa koskevan kalastuksenhoitojärjestön toimintaan.*
- *EU ja sen jäsenvaltiot ovat toimittaneet Etelämantereen meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä käsittelevälle toimikunnalle (CCAMLR) kaksi merisuojealueutta koskevaa ehdotusta itäisellä Etelämantereella (vuonna 2012) ja yhtä Weddellinmerellä (vuonna 2016). Kun ne hyväksytään, näiden merisuojealueiden kattama suojeltu alue on 3,207 miljoonaa neliökilometriä. Näillä merisuojealueilla on keskeinen merkitys ilmastonmuutoksen torjunnassa ja Etelämantereen meriluonnon monimuotoisuuden suojelussa.*

Alueelliset meriyleissopimukset

- *Alueelliset meriyleissopimukset ja toimintaohjelmat tarjoavat hallitustenväliset puitteet valtamerten ja merten tilan heikkenemiseen puuttumiselle alueellisella tasolla.*
- *EU on sopimuspuolena kolmessa alueellisessa meriyleissopimuksessa, jotka kattavat EU:n aluevesiä:*
 - *Helsingin yleissopimus – HELCOM (Itämeri),*
 - *OSPAR-yleissopimus – OSPAR (Koillis-Atlantti),*
 - *Barcelonan yleissopimus – UNEP-MAP (Välimeri).*

Muut työvälineet:

- EU:lla on kahden – Kanadan ja Kiinan kanssa sovitun – valtamerikumppanuuden lisäksi korkean tason vuoropuhelua ja kumppanuuksia useiden tärkeiden kumppanien kanssa.
- EU varmistaa yhteistyön muun muassa seuraavien rahoitusvälineidensä avulla:
 - naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline (NDICI) – Globaali Eurooppa
 - Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR).

2. KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISET VALTAMERET VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

2.1 Valtameret ja ilmastonmuutos

Valtameret ja ilmastonmuutos liittyvät toisiinsa tiiviisti: valtameret ja niiden ekosysteemit ovat olennaisia ilmaston säätelyssä ja samalla ilmastonmuutos vaikuttaa niihin todella paljon. Siksi valtameriä ja ilmastoa koskevissa toimissa on edettävä rinta rinnan. Tässä otettiin myönteinen askel, kun YK:n ilmastoyleissopimuksen (UNFCCC) COP26-osapuolikokouksessa päätettiin järjestää valtameriä ja ilmastonmuutosta koskeva vuotuinen vuoropuhelu valtameriin liittyvien hillintä- ja sopeutumistoimien lujittamiseksi¹⁸.

YK:n hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC)¹⁹ nosti esiin ilmastonmuutoksen hälyttävät vaikutukset valtameriin²⁰. Se painotti tarvetta vähentää kasvihuonekaasujen määrää merkittävästi ja ryhtyä kestäviin ja vankkoihin sopeutumistoimiin. On olennaista yhdistää toimintaa kaikilla aloilla – valtamerillä ja maalla – ja lähestyä koordinoitulla tavalla ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen toisiinsa kytkeviä ongelmia.

EU on ankkuroinut **ilmastoneutraaliuden saavuttamisen vuoteen 2050 mennessä** lainsäädäntöönsä Pariisin sopimuksen mukaisesti, ja se on sitoutunut vähentämään merellisistä toiminnoista aiheutuvia kasvihuonepäästöjään ja jatkamaan ilmastosopeutustoimiaan. Euroopan komissio ehdotti joukkoa toimenpiteitä, joilla EU:n meriliikenneala voi edistää tämän tavoitteen saavuttamista. Toimenpiteisiin kuuluvat aluksilla käytettävän polttoaineen kasvihuonekaasuintensiteetin vähentämistä koskeva uusi standardi (FuelEU Maritime), EU:n päästökauppajärjestelmän laajentaminen meriliikenteeseen sekä olemassa olevien energiaverotusta, vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuureja ja uusiutuvaa energiaa koskevien direktiivien tarkistaminen.

Uusien alusten energiatehokkuutta koskeva sääntelykehys on maailmanlaajuisesti voimassa, ja olemassa olevien alusten energiatehokkuustoimenpiteet tulevat voimaan marraskuussa 2022. Myös vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien alusten turvallisuusohjeistusta ja

¹⁸ [Glasgow'n ilmastopöytäkirjassa](#) tunnustetaan valtamerien kuuluvan UNFCCC-yleissopimuksen (*United Nations Framework Convention on Climate Change*) soveltamisalaan ja kehoitetaan, että kaikissa toimintalinjoissa ja perustetuissa elimissä tarkastellaan valtameripohjaisen toiminnan integrointia ja vahvistamista.

¹⁹ Erityisraportti *Special Report on the Ocean and the Cryosphere in a Changing Climate*, jota täydennetään vuonna 2022 julkaistavalla hallitustenvälisen ilmastopaneelin kuudennella arviointiraportilla.

²⁰ Hiilidioksidin sitoutuminen (25 % ihmisten aiheuttamista hiilidioksidipäästöistä) ja lämpötilan nousu (90 % kasvihuonekaasuvaikutuksesta johtuvasta maapallon lisälämmöstä) aiheuttavat valtamerien happamoitumista ja lämpenemistä, mikä johtaa merenpinnan nousuun, äärimmäisiin sääolosuhteisiin, korallien haalistumiseen, kerrostumiseen, happivajeeseen, kuolleisiin alueisiin sekä muutoksiin biologisessa lisääntymisessä ja lajien ja elinympäristöjen jakautumisessa.

seuraavaa joukkoa konkreettisia (ns. keskipitkän aikavälin) toimenpiteitä valmistellaan parhaillaan. EU on ehdottanut Kansainväliselle merenkulkujärjestölle (IMO) periaatteita maailmanlaajuisista hiilenhinnoittelutoimenpidettä varten. EU puhuu sen puolesta, että tällainen toimenpide yhdistettäisiin kasvihuonekaasupäästönormeihin maailmanlaajuisesti. Kansainvälinen merenkulkujärjestö on myös käynnistänyt alusten kasvihuonekaasupäästöjen alustavan vähentämistrategian tarkistuksen, jolla on määrä tiukentaa vaatimustasoa.

Vastaavalla tavalla EU jatkaa **kalastussektorin irrottamista hiilestä** vähentääkseen riippuvuutta fossiilisista polttoaineista (ensisijaisesti dieselistä)²¹. Tarkoituksena on tarkastella hillitsemistoimia sekä kalastusstrategioita ja -välineitä, joilla voidaan vähentää päästöjä²² ja parantaa energian käytön tehokkuutta. EU analysoi myös tieteen ja teknologian kehittymistä, erityisesti EU:n tutkimuksen puiteohjelmissa. Tarkoituksena on laatia vuoden 2023 alkupuolella tiiviissä yhteistyössä kaikkien sidosryhmien kanssa toimintaohjelma, jossa annetaan ohjeita ja esitellään parhaita käytänteitä siitä, kuinka kalastusalueita voi muuttaa energiatehokkaammaksi ja kuinka niiden kasvihuonekaasupäästöjä voi vähentää. Tähän analyysiin sisällytetään myös vesiviljely.

EU katsoo **merituulivoiman ja valtamerienergian** osaksi ratkaisua, jolla saavutetaan tavoitteena oleva ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tämä on linjassa merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevan EU:n strategian²³ kanssa. EU:lla on ainutlaatuista kokemusta merellä tuotettavasta uusiutuvasta energiasta, ja se on sitoutunut tukemaan tällaisen energian kehittämistä kaikkialla maailmassa, kuten tähänkin saakka²⁴.

Myös **luontopohjaisilla ratkaisuilla**²⁵ voidaan hillitä ilmastonmuutosta ja auttaa sopeutumaan siihen lisäämällä hiilen sidontaa ja varastointia, vähentämällä rannikkoalueille koituvia riskejä ja tarjoamalla monia muita etuja (mm. veden laadun sekä ekosysteemien ja yhteisöjen sietokyvyn paraneminen).

Ilmastonmuutoksen, ekosysteemien heikkenemisen torjunnan ja luonnon monimuotoisuuden häviämisen väliset yhteydet

- *Kaikki 21. vuosisataa koskevat päästöskenaariot ennustavat merieläinten maailmanlaajuisen biomassan vähenevän, kalansaalispotentiaalın kutistuvan sekä lajikoostumuksen muuttuvan.*
- *Tästä aiheutuu haasteita kansainväliselle ja kansalliselle valtamerten hallinnoinnille ja kalastushoidolle. Kalakantojen jakautumisen muuttuminen hallinnoinnin lainkäyttöalueiden välillä voisi suistaa nykyiset kansainväliset kalastussopimukset ongelmiin ja lisätä kansainvälisten konfliktien riskiä.*
- *Rajat ylittävän kalakantojen hoidon tarve voi kasvaa ja painottua erityisesti kalakantojen mukautumiseen ja sietokykyyn.*
- *Vahvistaakseen ennalta varautumiseen perustuvaa lähestymistapaa EU jatkaa ylikalastettujen tai uhanalaisten kalakantojen elvyttämistä ja soveltaa jatkossakin kalakantojen hoitostrategioita.*²⁶

²¹ Tästä työstä on tullut entistäkin kiireellisempää Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja EU:n kalastusalueita varten käyttöön otettujen tukitoimenpiteiden vuoksi. Ks. [Kalastus: Komissio ehdottaa toista kriisitoimenpidepakettia kalastus- ja vesiviljelyalan tukemiseksi](#)

²² EU aikoo esimerkiksi tutkia tiettyjä kalastustekniikoita, joiden tiedetään häiritsevän sedimenttien hiilivarastoja.

²³ COM(2020) 741.

²⁴ Esimerkiksi Yhdysvaltojen, Intian, Japanin, Vietnamin ja Etelä-Afrikan kanssa.

²⁵ UNEP/EA.5/Res.5

²⁶ Hallitustenvälinen ilmastopaneeli (IPCC), 2019: *IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate*.

Ekosysteemien kriittisten pisteiden ymmärtäminen

- *Hiilivarastojen ja meriekosysteemeissä tapahtuvien virtausten määrittämistä sekä ekosysteemien ilmastosta johtuvien kriittisten pisteiden ymmärtämistä on lisättävä.*
- *Merenpinnan nousuun varautumisen kustannukset ja hyödyt on myös määritettävä nykyistä paremmin. Merenpinnan nousu voi vaikuttaa perusskenaarioihin, joiden pohjalta erilaiset UNCLOS-yleissopimuksen mukaiset merioikeudet myönnetään.*

Kiinnostus valtameripohjaisiin hiilidioksidinpoistotoimiin on kasvamassa. Lontoon yleissopimuksen pöytäkirjassa sallitaan hiilidioksidin talteenotto ja varastointi merenpohjan alla sijaitseviin geologisiin muodostumiin ja säännellään niitä. Siinä kielletään valtamerten lannoitus muuhun kuin tutkimustarkoituksiin²⁷.

EU on sopimuspuolena luonnon monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa, jossa kehoitetaan varmistamaan, ettei ilmastoon liittyviä luonnon monimuotoisuuteen mahdollisesti vaikuttavia geoteknisiä toimia toteuteta ennen kuin tällaiset toimet ovat tieteellisesti riittävän perusteltuja. On myös tarkasteltava asianmukaisesti niihin liittyviä ympäristölle ja luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia riskejä sekä sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurivaikutuksia.²⁸

2.2 Merten saastumisen torjunta

EU on sitoutunut pysäyttämään kaikenlaisen – erityisesti maalta mereen päätyvän – saastumisen. Merten muovisaaste on lisääntynyt kymmenkertaisesti vuodesta 1980, ja siihen on reagoitava maailmanlaajuisesti. Muovistrategian hyväksymisestä eli vuodesta 2018 alkaen EU on ollut johtava voima, joka on niin kansainvälisesti diplomatian kautta kuin unionin sisällä pyrkinyt torjumaan muovisaastetta. EU on aktiivisesti mukana maailmanlaajuisissa neuvotteluissa kunnianhimoisesta, oikeudellisesti sitovasta maailman muovisopimuksesta, joka UNEA5:ssä sovitun mukaisesti halutaan saada aikaan vuoteen 2024 mennessä. EU on niin ikään päättänyt merkittävästi vähentää maalta, muun muassa maataloudesta, peräisin olevista ravinteista ja kemiallisista torjunta-aineista aiheutuvaa saastumista ja ryhtyä päättäväisiin toimiin, jotka kuvataan EU:n saasteettomuustoimintasuunnitelmassa. Barcelonan yleissopimuksen puitteissa tehty merkittävä päätös tehdä IMOLle ehdotus Välimeren nimeämisestä rikkioksidipäästöjen valvonta-alueeksi tulee vähentämään aluksista peräisin olevaa saastumista huomattavasti.

Meriin upotettujen sotatarvikkeiden aiheuttamaa saastumisriskiä on käsiteltävä yhteistyössä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikana upotetuista sotatarvikkeista aiheutuvien myrkyllisten aineiden vuotojen odotetaan seuraavien 5–10 vuoden aikana lisääntyvän, mikä uhkaa niin meriympäristöä kuin kalastajien ja muiden merenkulkijoiden turvallisuutta.

2.3. Lippuvaltioiden velvollisuuksien täyttämisen parantaminen avoimina rekistereinä toimivissa lippuvaltioissa

EU laajentaa pyrkimyksiään ratkaista ongelmia avoimina rekistereinä toimivien lippuvaltioiden kanssa. Jotkut alusoperaattorit ovat valinneet tällaiset rekisterit

²⁷ [Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter \(imo.org\)](https://www.imo.org)

²⁸ Yleissopimuksen päätös *CBD Decision X/33* [UNEP/CBD/COP/DEC/X/33](https://www.unep.org/cbd/cop/dec/x/33).

hyödyntääkseen sitä, että tietyt valtiot eivät täytä kaikkia kansainvälisiä velvoitteitaan tai eivät valvo lippujensa alle rekisteröityjä aluksia (kalastus- ja meriliikennealuksia).

Nk. avointen rekisterien ongelma ja lippuvaltioiden velvoitteet

- *Tiettyjen lippuvaltioiden riittämätön kalastusalusten valvonta on kalastuksen osalta yksi keskeisistä syistä, jotka mahdollistavat LIS-kalastuksen. EU:n on varmistettava, että kaikki lippuvaltiot täyttävät tällaisen kalastuksen torjuntaa koskevat kansainväliset velvoitteensa.*
- *Tarkoituksellisen heikko julkinen valvonta sekä se, että tällaisilla valtioilla on usein vähäiset sääntelyvalmiudet, ovat yrityksille merkityksellisiä syitä rekisteröityä muualle kuin kotimaahansa.*
- *Jotkin alusten omistajat käyttävät yleisesti tiettyjä merilain heikosta noudattamisesta tunnettuja avoimia rekistereitä välttääkseen velvoitteet, jotka liittyvät elinkaarensa päähän tulevien alusten kestävään ja turvalliseen kierrätykseen. Lipun vaihtaminen ennen aluksen purkamista on yleinen käytäntö, joka haittaa vakavasti elinkaarensa päähän tulevien alusten kierrättämistä koskevan EU:n lainsäädännön vaikuttavuutta²⁹.*

Tältä osin on olennaista, että EU edelleen edistää tosiasiallisen omistuksen läpinäkyvyyttä yhtiörakenteissa, joiden hallinnassa on EU:ssa ja sen ulkopuolella rekisteröityjä aluksia. Näin pystytään yksilöimään mahdollisesti laittomista toimista vastaavat tahot sekä ne, jotka vastaavat merenkulun, kalastuksen, ympäristön, verotuksen, työolojen ja työntekijöiden oikeuden aloilla säädettyjen kansainvälisten ja muiden velvoitteiden heikosta täyttämisestä. Tämä mahdollistaa myös tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymisen.

Meriympäristön saastumisen torjunnassa on myös aiheellista pystyä nopeasti ja tehokkaasti yksilöimään tarkoituksellisesti saastuttavat alusten omistajat. Alusten aiheuttamaa saastumista, aluksilta peräisin olevan jätteen toimittamista, valvonnan lisäämistä ja noudattamisen valvontaa koskevista EU:n säännöistä³⁰ huolimatta Euroopan vesillä tapahtuu edelleen säännöllisesti laittomia öljy- ja muiden saastuttavien aineiden päästöjä. Niitä ei kuitenkaan useinkaan havaita eikä niistä sen vuoksi nosteta syytteitä. On tunnistettu ongelmia, jotka liittyvät sääntöjen noudattamisen valvontaan ylikansallisessa meriliikenteessä, kun EU:n eri jäsenvaltioissa sovelletaan erilaisia seuraamustyyppisiä ja -tasoja.

2.4 Siirtyminen maailmanlaajuiseen kestäväan siniseen talouteen

Sinisen talouden³¹ odotetaan kasvavan lähivuosina³². EU aikoo sinistä taloutta koskevan lähestymistapansa mukaisesti edistää talouskasvua ja parantaa toimeentuloa siten, että samalla varmistetaan meriluonnonvarojen käytön kestävyys ja rannikkoyhteisöjen hyvinvointi.

Merestä saatava ruoka on myös merkittävä osa elintarvike- ja ravintoturvaan. EU on maailman suurin meren antimien markkina-alue, ja sen tavoitteena on turvata ainoastaan kestäväällä tavalla saatujen ja tuotettujen tuotteiden pääsy näille markkinoille. Kalastuksen ja kestäväan

²⁹ Asetus (EU) N:o 1257/2013.

³⁰ Direktiivi 2005/35/EY; direktiivi (EU) 2019/883; <https://portal.emsa.europa.eu/web/csn>

³¹ 'Sinisellä taloudella' tarkoitetaan merien ja niiden luonnonvarojen hyödyntämistä kestäväällä tavalla sekä eheää visiota siitä, että meriekosysteemeille aiheutuvat kumulatiiviset vaikutukset pysyvät hallinnassa ja kaikkia sidosryhmiä kuullaan asianmukaisesti.

³² Vakiintuneet sinisen talouden sektorit luovat suoraan 4,5 miljoonaa työpaikkaa ja niiden liikevaihto on 650 miljardia euroa; [The EU blue economy report 2020 - EU:n julkaisutoimisto \(europa.eu\)](#)

vesiviljelyn toimiva hallinnointi on edellytys myönteiselle muutokselle elintarvikejärjestelmässä.

Tästä syystä EU pyrkii LIS-kalastusta koskevalla asetuksellaan varmistamaan, ettei laittomasti pyydettyjä kalatuotteita päädy EU:n markkinoille. EU aikoo jatkossakin lujittaa tätä politiikkaa kehittämällä näihin puitteisiin tarkoituksenmukaiset tietotekniset välineet, mukaan lukien digitalisoidut saalistodistukset.

Pelloilta pöytään -strategian³³ mukaisesti komissio aikoo tehdä kestävä elintarvikejärjestelmän puitteita koskevan lainsäädäntöehdotuksen, jolla sisällytetään kestävyysnäkökohdat kaikkiin elintarvikkeisiin liittyviin politiikkoihin ja lujitetaan sietokykyä elintarvikejärjestelmissä, kalastus ja vesiviljely mukaan luettuina. Komissio aikoo tarkastella asianmukaisia elintarviketuonnille asetettavia kestävyysvaatimuksia EU:n kansainvälisten, erityisesti WTO:ssa tehtyjen, sitoumusten mukaisesti. Kehykseen kuuluvat myös säännöt elintarvikkeiden kestävyyttä koskevien tietojen antamisesta (kestävyysmerkinnät).

Kestävää sinistä taloutta on pönkitettävä kestävällä rahoituksella. EU laajentaa investointejaan valtamerten terveyteen ja kestäväan siniseen talouteen siirtymiseen. EU:n sinisten investointien BlueInvest-alusta kanavoi rahoitusta kestäväan siniseen talouteen EU:ssa ja sen ulkopuolella.

Toimintojen kestävyyttä koskevassa EU:n luokitusjärjestelmäasetuksessa³⁴ määritellään kestävä rahoitus ja investoiminen vahvistamalla luettelo ympäristön kannalta kestävästä taloudellisista toiminnoista. Siinä tuodaan esiin myös taloudellisiin toimintoihin sovellettavat ”ei merkittävää haittaa” -kriteerit. Luokitusjärjestelmä auttaa siirtämään investointeja meriluonnonvarojen kestäväan käyttöön ja suojeluun ja ohjaa yrityksiä varmistamalla, että niiden toiminta on tämän tavoitteen mukaista.

2.5 Integroitu valtamerten hoito merisuojealueiden ja merten aluesuunnittelun avulla

Jatkuvasti kasvava valtamerten käytön kysyntä edellyttää merialueiden integroitua suunnittelua, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon kaikkien merellisten alojen intressit ja niiden vaikutus meriympäristöön sekä niiden vaikutus ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden häviämiseen. Merialuesuunnittelu rakentuu ekosysteemipohjaiselle ajattelulle, ja sillä voidaan tukea suojelu- ja ennallistamistavoitteiden saavuttamista ja edistää kestäväan sinistä taloutta. EU on hankkinut tällä alalla merkittävää kokemusta ja tekee parhaillaan työtä IOC-UNESCO:n kanssa sen edistämiseksi kansainvälisesti maailmanlaajuisella merialuesuunnittelualoitteella³⁵. Merisaluuesuunnittelu edistää rajat ylittävää yhteistyötä ja auttaa minimoimaan alueellisia konflikteja ja hallitsemaan kumulatiivisia vaikutuksia koko maailmassa.

EU edistää merisuojealueiden ja muiden tehokkaiden suojelutoimenpiteiden edustavaa, ekologisesti eheää verkostoa, jolla pyritään kattamaan 30 prosenttia merialueista vuoteen 2030 mennessä. Nämä ovat hyviksi todistettuja välineitä ennallistaa luonnon monimuotoisuutta ja suojella lajikantoja, sitoa hiilidioksidia luonnollisesti ja tukea kestäviä käytäntöjä.

³³ COM(2020) 381 final.

³⁴ Asetus (EU) 2020/852.

³⁵ <https://www.mspglobal2030.org/unesco-and-european-commission-launch-new-flagship-guide-on-msp/>.

3. TURVALLISUUDEN VARMISTAMINEN MERELLÄ

3.1 Turvallisuus merellä

EU meriturvallisuuden tuottajana

- *Merten turvallisuus on edellytys niin kestäväälle siniselle taloudelle kuin rauhalle ja vakaudelle yleensä. Se suojaa laillisia toimia vihamielisiin, laittomiin ja vaarallisiin toimiin liittyviä olemassa olevia tai mahdollisia uhkia vastaan. Se mahdollistaa sujuvat kauppavirrat meriyhteyksillä. Se on erottamaton osa kattavaa lähestymistapaa valtamerien hallinnointiin.*
- *Kilpailu kansainvälisillä vesillä ja sääntöihin perustuvan monenvälisen järjestyksen haasteet kasvavat.*
- *EU on tunnustettu kansainvälisen tason toimija meriturvallisuuden alalla. Se tuomitsee jyrkästi kaikki kansainvälistä lainsäädäntöä rikkovat yksipuoliset toimet, jotka vaarantavat rauhan, turvallisuuden ja vakauden merellä.*
- *EU on sitoutunut UNCLOS-yleissopimuksen mukaisesti laillisuusperiaatteeseen ja rauhan ja turvallisuuden varmistamiseen merellä monenvälisen, sääntöihin perustuvan alueellisen meriturvallisuusarkkitehtuurin kautta ja työskentelemällä yhteistyökumppaniensa kanssa.*

EU vahvistaa meriturvallisuusstrategiansa mukaisesti jatkossakin asemaansa meriturvallisuuden tuottajana omalla alueellaan ja sen ulkopuolella. Se omaksuu monialaisen lähestymistavan meriturvallisuushaasteiden ja -uhkien – joita ovat myös kyber- ja hybridihyökkäykset – muuttuvaan luonteeseen, ilmastonmuutoksen kasvaviin vaikutuksiin, ympäristön heikkenemiseen ja niistä vakaudelle ja turvallisuudelle aiheutuviin riskeihin. EU aikoo kiinnittää erityistä huomiota näille uhkille erityisen alttiina olevien uloimpien alueidensa tarpeisiin.

Myös turvallisuutta ja puolustusta koskevassa strategisessa kompassissa vahvistetaan EU:n päättäväisyys investoida meriturvallisuuteen ja maailmanlaajuiseen läsnäolonsa sen varmistamiseksi, että kaikilla on pääsy meriyhteyksiin ja että kansainvälisestä merioikeudesta pidetään kiinni. Siinä esitetään EU:n aikomus hyödyntää kokonaisvaltaisesti merikumppanuuspolitiikkaansa, esimerkiksi satamakäyntien, yhteisharjoitusten ja valmiuksien parantamisen kautta.

EU aikoo jatkossakin työskennellä yhdessä alueellisten meriturvallisuuskumppaniensa kanssa puuttuakseen sellaisten maailmanlaajuisten ja alueellisten toimijoiden lisääntyvään läsnäoloon, jotka eivät epäröi käyttää epävakailta alueilla laittomia voimia ja siten vaarantaa rauhaan ja vakauten pyrkivän kansainvälisen työn, horjuttaa valtioita ja niiden talouksia sekä olla osallisina ihmisoikeusrikkomuksissa.

EU seuraa tilanteen kehittymistä tiiviisti ja puuttuu meriturvallisuusuhkiin nopeasti toimien yhdessä kumppaneidensa kanssa (mm. Nato). Rajat ylittävien rikollisten toimien, kuten läntisellä Intian valtamerellä harjoitetun merirosvouden ja Välimerellä harjoitetun ihmisten salakuljetuksen ja ihmiskaupan, torjunnasta saadun kokemuksen pohjalta EU jatkaa toimiaan, joilla autetaan pitämään avomerelle pääsy avoimena ja turvallisena. Tätä tarkoitusta varten EU on päättänyt jatkaa 'koordinoitu läsnäolo merialueilla' -konseptin täytäntöönpanoa Guineanlahdella kahden lisävuoden ajan ja käynnistää vastaavan läsnäolon luoteisella Intian valtamerellä. EU harkitsee myös konseptin soveltamista muilla mahdollisilla merellisillä intressialueilla. Lisäksi komissio aikoo myös tulevaisuudessa auttaa kolmansia maita parantamaan valmiuksiaan valvoa merialueitaan ja varmistaa meriturvallisuus. Myös lainsäädännön noudattamisen valvontavalmiuksia parannetaan.

3.2 Turvallisuus merellä ja ihmisarvoisten työolojen edistäminen kaikkialla maailmassa

Kalastus- ja merenkulkualoille ovat luonteenomaisia haastavat, vaaralliset ja korkean riskin työolot, joita koronapandemia on vielä vaikeuttanut. Kuolonuhrien ja vammojen määrä on edelleen luvattoman korkea. Siirtotyöläiset ovat erityisen alttiita arveluttaville olosuhteille, väärinkäytöksille ja epätasa-arvoiselle kohtelulle.

EU edistää kansainvälisen valtamerten hallinnointia koskevan ohjelmansa ja yhteisen kalastuspolitiikkansa avulla ihmisarvoista työtä kalastusalalla Kansainvälisen työjärjestön (ILO), Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) ja YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä kumppanimaiden kanssa. EU edistää edelleen ILO:n kalastusalan työtä koskevan yleissopimuksen nro 188 ratifiointia ja tuloksellista täytäntöönpanoa sekä muita asiaankuuluvia kansainvälisiä normeja³⁶, erityisesti niitä, jotka mainitaan ILO:n yleissopimuksissa³⁷. Se aikoo tässä työssä käyttää kestävästä kalastuksesta koskevia kumppanuussopimuksiaan – erityisesti sosiaaliset näkökohdat sisältävän hallintotavan määräysten täytäntöönpanon osalta – sekä tarvittaessa alueellisia kalastuksenhoitojärjestöjä. EU puuttuu kahdenvälisen vuoropuhelun kautta sekä alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla pakkotyövoimaan ja muihin ihmisoikeuksia rikkoviin työn muotoihin kalastusalalla, myös silloin, kun tällaista havaitaan LIS-kalastuksen torjunnan yhteydessä. Ihmisarvoista työtä kaikkialla maailmassa koskeva tiedonanto³⁸ vahvistaa EU:n strategiaa, jolla edistetään työn ihmisarvoisuutta maailmanlaajuisesti. Tiedonannossa yksilöidään keskeiset EU:n toimintapolitiikkoihin sisältyvät välineet.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat meriturvallisuuden lainsäädännön parantamisen ja korkeatasoisten maailmanlaajuisten normien edistämisessä etulinjassa myös IMOssa ja EU:n tasolla. Tavoitteena on poistaa normit alittava merenkulku, parantaa matkustajien ja miehistöjen turvallisuutta, vähentää sekä toiminnasta että vahingoista (esim. öljyvuodot ja konttien menetykset) aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen riskiä ja varmistaa, etteivät hyviä käytäntöjä noudattavat toimijat joudu kaupallisesti epäedulliseen asemaan verrattuna niihin, jotka ovat valmiit oikaisemaan alusturvallisuusasioissa. Komissio ja jäsenvaltiot voivat luottaa Euroopan meriturvallisuusviraston tekniseen ja tieteelliseen apuun.

Liikennejärjestelmän turvallisuus on olennaisen tärkeää, ja siinä EU on maailmanlaajuinen johtaja. Lippuvaltioiden velvollisuuksia, satamatarkastuksia ja onnettomuustutkintaa koskeva EU:n lainsäädäntö edistää merenkulun turvallisuutta ja tehokkuutta. Keskeistä on kansainvälisten, kansallisten ja paikallisten viranomaisten, sidosryhmien ja kansalaisten jatkuva työ.

³⁶ Työoloja ja työntekijöiden oikeuksia koskevia voimassa olevia kansainvälisiä normeja olisi edistettävä tehokkaasti ja ne olisi pantava täytäntöön, jotta jokaisen turvallisuus merellä taattaisiin. Merityötä koskevan vuoden 2006 ILO:n yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna (MLC, 2006), nykyistä laajemman ratifioinnin ja tosiasiallisen täytäntöönpanon edistäminen on erityisen tärkeää. EU edistää yhteisen kalastuspolitiikkansa ja sen ulkoisen ulottuvuuden avulla ihmisarvoista työtä kalastusalalla ILO:n, IMO:n ja FAO:n tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä kumppanimaiden kanssa.

³⁷ Mukaan lukien kansainvälinen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskeva IMO:n yleissopimus (STCW-F).

³⁸ COM(2022) 66 final.

4. VALTAMERIÄ KOSKEVAN TIETÄMYKSEN LISÄÄMINEN

Valtameritiede, valtamerien havainnointi, ympäristön tilan valvonta ja sitä koskevat ennusteet ovat välttämättömiä **näyttöön perustuville toimille valtamerien suojelemiseksi ja hoitamiseksi kestäväällä tavalla. Valtameriä koskevassa tietämyksessämme on vielä liian paljon aukkoja.** Valtamerien terveyskriisiin ja kestäväen sinisen talouden kehittämiseen tarvittavat toimet ja ratkaisut riippuvat tietämyksemme tasosta, ymmärryksestämme ja innovointivalmiuksistamme.

EU on sitoutunut YK:n kestäväen kehityksen valtameritutkimuksen vuosikymmeneen (2021–2030). EU:n tutkimus- ja innovointipolitiikka hyödyttää, edistää ja nopeuttaa muutokseen pyrkivää EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa.

Horisontti Eurooppa: EU:n keskeisin tutkimuksen ja innovoinnin rahoitusohjelma (2021–2027)

- *Horisontti Eurooppa -ohjelmasta tarjotaan meriasioihin rahoitusta noin 350 miljoonaa euroa vuosittain. Ohjelmasta tuetaan valtameriä koskevan tietämyksen lisäämistä, ja sillä pyritään löytämään uusia ideoita ja aloitteita valtamerien ongelmien ratkaisemiseksi.*
- *Vuosina 2021–2023 Horisontti Eurooppa -ohjelmasta kohdennetaan vuosittain lisäksi 110 miljoonaa euroa EU:n missioon ”Ennallistetaan valtameriä ja vesistöjä vuoteen 2030 mennessä”. Mission tavoitteena on demonstroida käytännön ratkaisuja veden puhdistamiseen, heikentyneiden ekosysteemien ennallistamiseen ja sinisen talouden ilmastonutraaliuden aikaansaamiseen.*

EU on hyvien käytäntöjen malliesimerkki **meritiedon ja valtamerihavaintojen jakamisessa**. EU:n jäsenvaltioiden velvoite jakaa meritiedot ja tehdä yhteistyötä EU:n tasolla ja alueellisesti tiedonkeruun parantamiseksi ja seuraamiseksi on vahvistettu meristrategiapuitedirektiivissä. Meritiedon keruun järjestämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi Euroopassa velvoitetta voitaisiin täydentää valtamerihavaintoaloitteella. Euroopan merien tilaa koskevat tiedot ja data on saatavilla eurooppalaisen WISE-meritietoportaali³⁹ ja EMODnet-verkossa. Copernicus Marine Service -palvelu⁴⁰ tarjoaa ilmaista ja avointa dataa ja reaaliaikaista valtamerien seuranta, ennusteita ja – yhdessä Copernicus-ilmastonmuutospalvelun⁴¹ kanssa – valtamerien ilmastoseuranta- ja ennustepalveluita niin EU:n merialtaiden kuin maailmanlaajuisesti valtamerien alueella. EU on myös vahva kumppani G7-ryhmän merten ja valtamerien tulevaisuutta käsittelevässä aloitteessa (Future of the Seas & Ocean) ja GEO Blue Planet -aloitteessa. Niiden tarkoituksena on antaa yleisölle tietoa valtameristä ja rannikoista. Digitalisoinnin ja edistyneiden työvälineiden avulla voidaan optimoida ja tukea meritoimintojen kestävyyttä.

EU:n tutkimusohjelmista tuetaan näytön kokoamista maailmanlaajuisen tiedeyhteisön käyttöön. Näitä ovat muun muassa riippumattomat tieteelliset paneelit, hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli IPCC sekä biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevä hallitustenvälinen tiede- ja politiikkafoorumi (IPBES), jotka tuottavat kohdennettua tukea päätöksentekoa varten. **Uusi tai uudistettu olemassa oleva kansainvälinen tieteen ja politiikan välinen kaksisuuntainen asiantuntijayhteyspinta**

³⁹ [WISE Marine — Marine Information System for Europe \(europa.eu\)](http://wise.marine.eu)

⁴⁰ <https://www.copernicus.eu/fi/palvelut/meriymparisto>

⁴¹ <https://www.copernicus.eu/fi/palvelut/ilmastonmuutos>

voisi tuoda lisäarvoa, jos sen kautta edistettäisiin valtameren terveyttä ja kestävyyttä, arvioitaisiin tietämystä ja tuettaisiin politiikan laadintaa.

EU ryhtyy toimiin edistääkseen **valtameren tuntemusta** ja tukee jatkossakin kansalaisten sitoutumista toimiin, joilla tuetaan käsitysten, arvojen, asenteiden ja henkilökohtaisen käyttäytymisen muuttumista kestävämpien käytäntöjen suuntaan. EU on ryhtynyt yhteistyöhön myös UNESCO:n hallitustenvälisen merentutkimustoimikunnan kanssa parantaakseen valtameren tuntemusta.

Tiedediplomatialla parannetaan keskinäistä ymmärrystä ja jaetaan visioita ja toimia. EU pitää yhteyttä EU:n ulkopuolisiin maihin ja organisaatioihin tutkimuskumppanuuksiensa, hankkeiden ja rahoituksen kautta sekä Horisontti Eurooppa -ohjelman että Globaali Eurooppa -välineen kautta. Alueelliset merijärjestöt ovat tärkeitä toimijoita alueellisen merentuntemuksen ja meriympäristön tilaa koskevan keskinäisen ymmärryksen osalta.

PÄÄTELMÄ

Tämän yhteisen tiedonannon tarkoituksena on kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita lisäämään sitoutumistaan valtameren ja merten puhtauden, terveyden, tuottavuuden ja sietokyvyn turvaamiseen siten, että niitä hyödynnetään kestäväällä tavalla turvallisissa ja oikeudenmukaisissa työoloissa ja samalla varmistetaan vakaus ja turvallisuus merellä. Yhteinen tiedonanto tukeutuu EU:n ja sen jäsenvaltioiden kansainväliseen rooliin paitsi luotettavina kumppaneina ja vahvoina kestävyuden puolestapuhujina myös alueina, jotka johtavat esimerkillään ja toimivat vastuullisesti. Ne pyrkivät korottamaan kansainvälisiä normeja osallistavalla tavalla kautta linjan yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa kaikilla yhteistyökanavilla ja toimimalla yhdessä yhteisiä tavoitteita kohti.

Komissio ja korkea edustaja tekevät yhteistyötä Euroopan parlamentin, neuvoston, EU:n jäsenvaltioiden ja muiden EU:n ja kansainvälisten toimielinten kanssa näiden toimen toteuttamiseksi.